STRUCTUM

NERINGA

IŠMANUSIS MIESTAS 13

STRUCTUM

NIDOS PAJŪRIO APTARNAVIMO PAGRINDINIS CENTRAS „B1“

IŠTRAUKA IŠ NERINGOS SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS IR JOS DALIŲ BENDROJO PLANO

Funkcinio prioriteto zona: rekreacinio prioriteto.

Kraštovaizdžio tvarkymo zona:urbanizuojamos rekreacinės teritorijos (R3.2).

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: kitos paskirties žemė.

Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): naudojimo būdas - komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis - komercinių

paslaugų objektų statyba.

Saugotinos savybės ir aplinkos elementai: želdynai.

Tvarkymo priemonės: reglamentuota rekonstrukcija ir nauja statyba.

Užstatymo tankumas: iki 15 %.

Užstatymo aukštingumas ir aukštis: 1 aukštas su mansarda, aukštis - iki 8,0 m.

STRUCTUM

PRIORITETINĖ PAGRINDINĖ TIKSLINĖ ŽEMĖS NAUDOJIMO PASKIRTIS, BŪDAI IR POBŪDŽIAI

KONSERVACINĖS PASKIRTES ŽEMĖ

- GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ SKLYPAI
- KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ SKLYPAI

MIŠKŲ ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ

- EKOSISTEMŲ APSAUGOS MIŠKŲ SKLYPAI
- REKREACINIŲ MIŠKŲ SKLYPAI

VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ

KTOS PASKIRTIES ŽEMĖ

GYVENAMOSIOS TERITORIJOS

- GYVENAMŲJŲ NAMŲ STATYBOS

VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS

KOMERCINĖS PASKIRTIES OBJEKTŲ TERITORIJOS

INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRCS TERITORIJOS

- SUSISIEKIMO IR INŽINERINIŲ KOMUNIKACIJŲAPTARNAVIMO OBJEKTŲ STATYBOS
- SUSISIEKIMO IR INŽINERINIŲ TINKLŲ TERITORIJOS
- BENDRO NAUDOJIMO TERITORIJOS (KAPINIŲ)
- ATSKIRIEJI ŽELDYNAI

REKREACINĖS TERITORIJOS

- ILGALAIKIO (STACONARAUS) POILSIO PASTATŲ STATYBOS
- TRUMPALAIKIO POILSIO PASTATŲ STATYBOS

TERITORIJOS KRAŠTO APSAUGOS TIKSLAMS

GYVENAMOSIOS TERITORIJOS (GYVENAMŲJŲ NAMŲ STATYBOS)/ REKREACINĖS TERITORIJOS (ILGALAIKIO (STACIONARAUS; POILSIO PASTATŲ STATYBOS)

GYVENAMOSIOS TERITORIJOS (GYVENAMŲJŲ NAMŲ STATYBOS)/ VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS

VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS / KOMERCINĖS PASKIRTIES OBJEKTŲ TERITORIJOS

VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS / REKREACINĖS TERITORIJOS (ILGALAIKIO (STACIONARAUS; POILSIO PASTATŲ STATYBOS)

VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS / INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS TERITORIJOS

PRAMONĖS IR SANDĖLIAVIMO OBJEKTŲ TERITORIJOS / INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS TERITORIJOS

INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRCS TERITORIJOS / KOMERCINĖS PASKIRTIES OBJEKTŲ TERITORIJOS

INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRCS TERITORIJOS / REKREACINIŲ MIŠKŲ SKLYPAI

INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪRCS TERITORIJOS / EKOSISTEMŲ APSAUGOS MIŠKŲ SKLYPAI

Jūros terapijos centras

Funkcinio prioriteto zona: rekreacinio prioriteto.

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos: urbanizuojamos rekreacinės teritorijos (R3.2).

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: kitos paskirties žemė.

Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): reglamentinės zonos „A“ dalies naudojimo būdas - visuomeninės paskirties teritorija; naudojimo

pobūdis - sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos; naudojimo pobūdžio turinys: terapijos procedūros, panaudojant jūros klimato ir

vandens procedūrų poveikį; reglamentinės zonos „B“ dalies naudojimo būdas -rekreacinė teritorija; naudojimo pobūdis: trumpalaikio

poilsio statinių statyba, naudojimo pobūdžio turinys: sportinių žaidimų aikštelės ir fiziniam lavinimui skirta įranga.

Tvarkymo priemonės: teritorijos dalyje „A“ - jūros terapijos centro nauja statyba; teritorijos dalyje „B“ - sporto aikštyno ir fizinei kultūrai

skirtos infrastruktūros po atviru dangumi nauja statyba.

Draudžiama: gyvenamųjų, komercinių ir kitų pastatų, nesusietų su jūros terapijos funkcijomis, statyba.

Užstatymo tankumas: teritorijos dalyje„A“ - iki 20%, teritorijos dalyje„B“ - iki 1% šių dalių ploto.

Užstatymo aukštingumas: 1-2 aukštai su mansarda.

Užstatymo aukštis: iki 9 m, išskyrus akcentus, susijusius su technologiniais ar architektūriniais estetiniais akcentais.

Kiti reikalavimai: siekiant nustatyti Jūros terapijos centro funkcijas ir fizinius parametrus būtina parengti ir suderinti objekto statybos

galimybių studiją; vadovaujantis galimybių studijos išvadomis, turi būti rengiamas architektūrinis - urbanistinis konkursas geriausiam

architektūriniam pasiūlymui parinkti; architektūrinio - urbanistinio konkurso medžiagos pagrindu turi būti parengta ir patvirtinta tvarkymo

zonos detaliojo plano koncepcija, skirta teritorijos užstatymo programos bei architektūrinio - erdvinio teritorijos tvarkymo principinėms

nuostatoms įtvirtinti. kcinio prioriteto zona: rekreacinio prioriteto.

Kraštovaizdžio tvarkymo zona:urbanizuojamos rekreacinės teritorijos (R3.2).

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: kitos paskirties žemė.

Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): naudojimo būdas - komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis - komercinių

paslaugų objektų statyba.

Saugotinos savybės ir aplinkos elementai: želdynai.

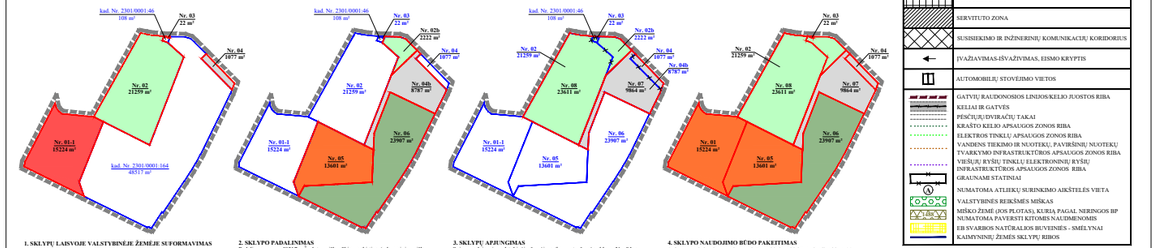
Tvarkymo priemonės: reglamentuota rekonstrukcija ir nauja statyba.

Užstatymo tankumas: iki 15 %.

Užstatymo aukštingumas ir aukštis: 1 aukštas su mansarda, aukštis - iki 8,0 m.

STRUCTUM

PRIVALOMIEJI TERITORIJOS TVARKYMO REŽIMO REIKALAVIMAI

n/m	
T	a - SKLYPO NUMERIS su - SKLYPO PLOTAS, m²;
1 2	T - TERITORIJOS NAUDOJIMOSI TIPAS;
3 4	1 - ŽEMĖS NAUDOJIMO BŪDAS (BŪDAI);
5 6	2 - LEISTINAS PASTATŲ AUKŠTIS (METRAIS);
a b	3 - LEISTINAS ŽEMĖS SKLYPO UŽSTATYMO TANKIS;
	4 - LEISTINAS SKLYPO UŽSTATYMO INTENSYVUMAS;
	5 - UŽSTATYMO TIPAS;
	6 - PRIKLAUSOMUMĄ ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ TERITORIJŲ DALYS, %;
	a, b - PAPILDOMI TERITORIJOS NAUDOJIMO REGLAMENTAI

T - MIŠKAI IR MIŠKINGOS TERITORIJOS (MI); SPECIALIZUOTŲ KOMPLEKSŲ TERITORIJA (SK); PASLAUGŲ TERITORIJA (PA); INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS KORIDORIUS (TK);
1 - MIŠKŲ ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ (M1; REKREACINIŲ MIŠKŲ SKLYPAI (M2); KITOS PASKIRTIES ŽEMĖ (KT): VISUOMENINĖS PASKIRTIES TERITORIJOS (V); KOMERCINĖS PASKIRTIES OBJEKTŲ TERITORIJOS (K); SUSISIEKIMO IR INŽINERINIŲ TINKLŲ KORIDORIŲ TERITORIJOS (I2); REKREACINĖS TERITORIJOS (R);
2 - LEISTINAS PASTATŲ AUKŠTIS METRAIS, SKAČIUOJAMAS STATYBOS STATYBOS ZONOJE, METRAIS NUO ŽEMĖS SKLYPO PAVIRŠIAUS VIDUTINĖS ALTITUDĖS (KI PASTATAS STOGO AR STATINIO KONSTRUKCIJOS AUKŠČIAUSIO TAŠKO;
3 - LEISTINAS ŽEMĖS SKLYPO UŽSTATYMO TANKIS;
4 - LEISTINAS ŽEMĖS SKLYPO UŽSTATYMO INTENSYVUMAS;
5 - LAISVO PLANAVIMO UŽSTATYMAS (ko): KITAS (ki);
6 - PRIKLAUSOMŲJŲ ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ TERITORIJŲ DALYS, %;
a, b - NENUSTATOMA.

REGLAMENTŲ APRAŠOMOJI LENTELĖ

Eiliškumo (pos. dalies) Nr.	Sklypo (pos. dalies) Nr.	Sklypo (pos. dalies) plotas m²	Teritorijos naudojimo reglamentas: teritorijos naudojimo tipas	pagrindinis žemės naudojimo paskirtis	žemės sklypo naudojimo būdas (būdai)	leidžiamasis pastatų aukštis: max žemės paviršiaus	didžiausias, m	leidžiamasis užstatymo tankis, %	leidžiamasis užstatymo intensyvumas ar užstatymo tipo tankis	užstatymo tipas	galimi žemės sklypo dydžiai: maž.	did.	prekiaujamoji kvižlynų ir želdinių teritorijų dalys, %	pastatų aukštų skaičius	statinių paskirtis	Papildomi reglamentai: kiti reglamentai: servitutų zonos	specialiosios žemės naudojimo sąlygos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	01-1*	15224	Paslaugų teritorija	Kitos paskirties žemė	Komercinės paskirties objektų teritorijos	6	12.00	17	0.13	Laisvo planavimo	-	-	55	1	Maitinimo; paslaugų	Kelio servitutas - teisė važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis, kodas - 215) - 1488 m²; servitutas - teisė tiesti, aptarnauti, naudoti požemines, antžemines komunikacijas (tarnaujantis, kodas - 222) - 1488 m².	III-4. Elektros tinklų apsaugos zonos; III-10. Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonos; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 15224 m²; VI-3. Miško žemė - 6879 m². 1488 m² miško žemės numatoma paversti kitomis naudmenomis.
-	01	15224	Specializuotų kompleksų teritorija	Kitos paskirties žemė	Visuomeninės paskirties teritorijos	9	15.00	20	0.5	Laisvo planavimo	-	-	55	2+m	Maitinimo; paslaugų	Kelio servitutas - teisė važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis, kodas - 222) - 1488 m²; servitutas - teisė tiesti, aptarnauti, naudoti požemines, antžemines komunikacijas (tarnaujantis, kodas - 222) - 1488 m².	III-4. Elektros tinklų apsaugos zonos; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 15224 m²; VI-3. Miško žemė - 6879 m². 1488 m² miško žemės numatoma paversti kitomis naudmenomis.
-	05	13601	Specializuotų kompleksų teritorija	Kitos paskirties žemė	Visuomeninės paskirties teritorijos	9 (techno-loginiai ar estetiniai akcentai gali būti ne aukštesni nei 11 m)	15.00	20	0.5	Laisvo planavimo	-	-	50	2a+m	Ilgos terapijos centras (skirtas negali būti numatoma apgyvendinimo ir nakvynės paslaugų)	Kelio servitutas - teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis, kodas - 202) - 394 m².	III-2. Kelių apsaugos zonos; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 13601 m². 13601 m² miško žemės numatoma paversti kitomis naudmenomis.
-	06	23907	Miškui ir miškingos teritorijos	Miškų ūkio paskirties žemė	Rekreacinių miškų sklypai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	III-2. Kelių apsaugos zonos*; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 23907 m²; VI-3. Miško žemė - 23907 m².
-	07	9864	Inžinerinės infrastruktūros koridorius	Kitos paskirties žemė	Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nenumatoma pagal STR 2.06.04:2014	-	Kelio servitutas - teisė važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis, kodas - 215) - 2327 m²; Servitutas - teisė tiesti, aptarnauti, naudoti požemines, antžemines komunikacijas (tarnaujantis, kodas - 222) - 2327 m².	III-2. Kelių apsaugos zonos; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 9864 m². 9787 m² miško žemės numatoma paversti kitomis naudmenomis.
-	08	23611	Paslaugų teritorija	Kitos paskirties žemė	Rekreacinės teritorijos	9	15.00	1	0.02	Laisvo planavimo	-	-	50	2a+m	Sporto	Kelio servitutas - teisė važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis, kodas - 215) - 1226 m²; Servitutas - teisė tiesti, aptarnauti, naudoti požemines, antžemines komunikacijas (tarnaujantis, kodas - 222) - 1226 m².	III-4. Elektros tinklų apsaugos zonos; III-11. Elektroninių ryšių tinklų elektroninių ryšių infrastruktūros apsaugos zonos; V-23. Valstybiniai parkai - 23611 m²; VI-3. Miško žemė - 2031 m². 187 m² miško žemės numatoma paversti kitomis naudmenomis.

*Tarpinis sklypas, suformuojamas prie esamų pastatų. Suformavus ir įregistravus sklypą Nr. 01-1, sklypui kečiamas naudojimo būdas bei užstatymo reglamentai į sklypo Nr. 01 reglamentus, vadovaujantis šiuo parengta ir patvirtinta teritorijų planavimo dokumentu.

Atsakingi vykdytojai				Užsakovo kodas	Užsakovas: NIDOS PAGRINDINIO PAIŪRIO APTARNAVIMO CENTRO TERITORIJOS BEI JOS ARTIMOS APLINKOS DETALUSIS PLANAS
Atsakingo vykdytojo	UAB "Project 28" M. Mažvydo g. 7/ M. Mažvydo al. 2, Klaipėda tel.: 8 770 486 69220, e-mail:info@project28.lt			Direktorius	
TPV 0008	Direktorė	S. Kazlauskienė		Skyriaus	PAGRINDINIAI SPRENDINIAI
	PV	S. Kazlauskienė		Mastelis	1:1000
	Projektuotoja	E. Valmienė		Lapas	0
PS	Planavimo organizatoriaus pavadinimas: Neringos savivaldybės administracijos direktorius			Lapų	1
				Laida	1
				Brėžinio	K-VT-23-21-352

NIDOS PAJŪRIO APTARNAVIMO KOMPLEKSAS

PARENGĖ:

Laimonas Bogušas

Neringos savivaldybės administracijos

Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vedėjas (vyr. architektas)

STRUCTUM

I. BENDROJI DALIS

Konkursui siūloma Neringos savivaldybėje esanti teritorija šalia Nidos centrinio pajūrio paplūdimio. Teritorijoje istoriškai planuota suformuoti pajūrio aptarnavimo kompleksą - stadioną su sporto aikštelėmis, įrengti valgyklą ir kitą infrastruktūrą, skirtą aptarnauti tiek Nidos gyventojus, tiek paplūdimio lankytojus.

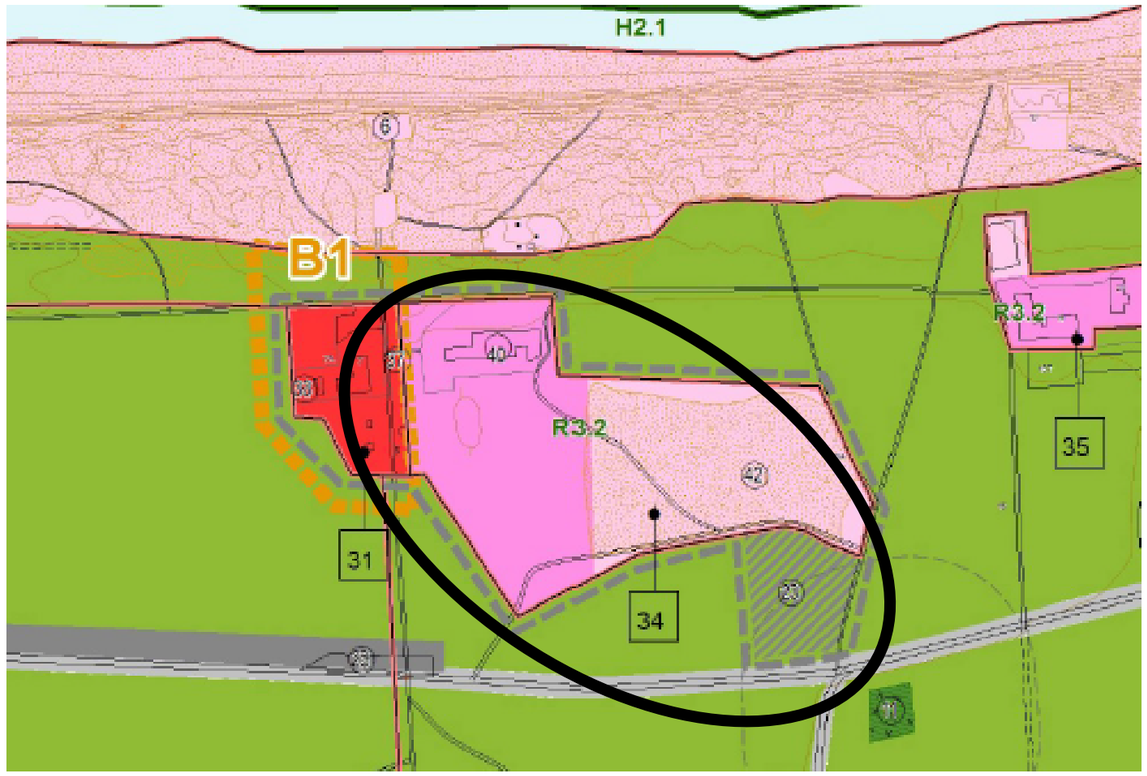

Siūlomos teritorijos padėtis Nidos gyvenvietėje

Teritorijos vizija. Teritorijoje, vadovaujantis galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais (Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrasis planas, Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planas) planuojama sukurti pajūrio aptarnavimo kompleksą - sporto aikštynų ir įrenginių zoną, įrengti jūrų terapijos centrą, erdvę renginiams, įrengti būtiną infrasturktūrą - automobilių stovėjimo aikštelę, takus, inžinerinius tinklus.

Vadovaujantis Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendruoju planu, vieninga teritorijos (funkcinės zonos) vystymo koncepcija turi būti parnekama architektūrinio - urbanistinio konkurso būdu.

Dalyvaujant konkurse IŠMANUSIS MIESTAS tikimasi gauti vieningą visos teritorijos išvystymo urbanistinę - architektūrinę koncepciją, kurios pagrindu ateityje būtų galima parengti teritorijos detalųjį planą, organizuoti atskirus konkursus statinių projektavimui arba vykdyti viešųjų pirkimų procedūras tokių projektų rengėjų parinkimui.

Ištrauka iš Neringos sav. bendrojo plano pagrindinio brėžinio

Bendrojo plano tekstiniuose sprendiniuose pateikti funkcinės zonos sutvarkymo reglamentai:

34. Jūros terapijos centras

Funkcinio prioriteto zona: *rekreacinio prioriteto*

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos: *urbanizuojamos rekreacinės teritorijos (R3.2)*

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: *kitos paskirties žemė*

Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): *reglamentinės zonos „A" dalies naudojimo būdas – visuomeninės paskirties teritorija; naudojimo pobūdis- sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos; naudojimo pobūdžio turinys: terapijos procedūros, panaudojant jūros klimato ir vandens procedūrų poveikį; reglamentinės zonos „B" dalies naudojimo būdas - rekreacinė teritorija; naudojimo pobūdis: trumpalaikio poilsio statinių statyba, naudojimo pobūdžio turinys: sportinių žaidimų aikštelės ir fiziniam lavinimui skirta įranga.*

Tvarkymo priemonės: *teritorijos dalyje „A" – jūros terapijos centro naujų statyba; teritorijos dalyje „B" – sporto aikštyno ir fizinei kultūrai skirtos infrastruktūros po atviru dangumi naujų statyba.*

Draudžiama: *gyvenamųjų, komercinių ir kitų pastatų, nesusietų su jūros terapijos funkcijomis, statyba.*

Užstatymo tankumas: *teritorijos dalyje „A" – iki 20%, teritorijos dalyje „B" – iki 1% šių dalių ploto.*

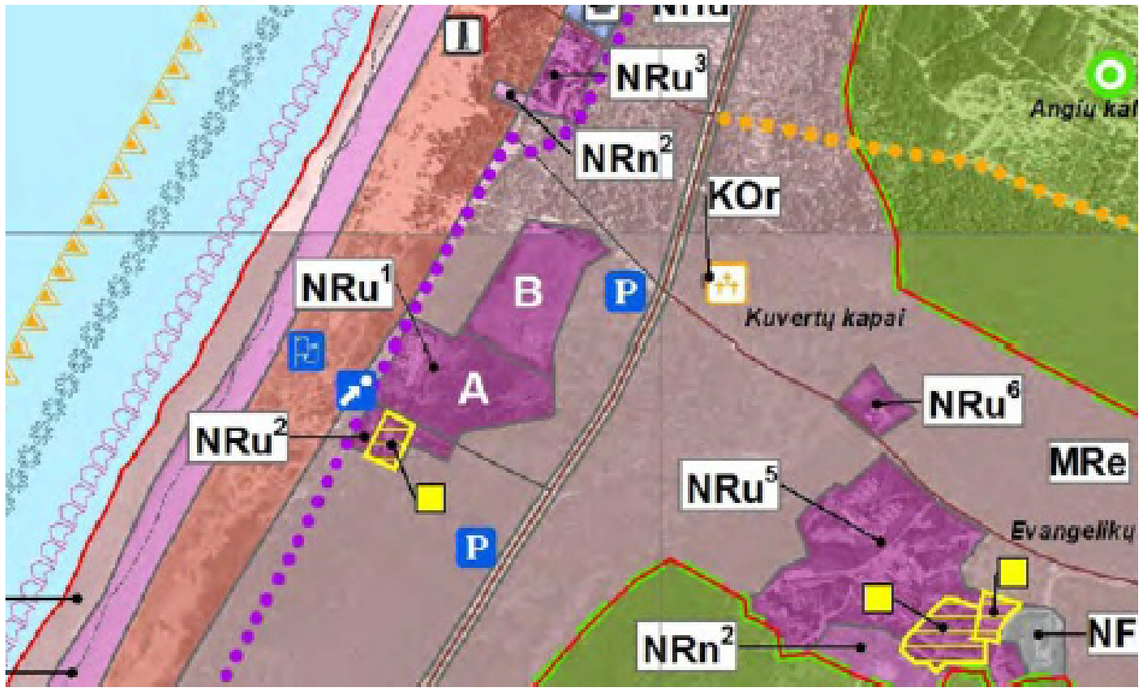
Užstatymo aukštingumas: *1-2 aukštai su mansarda.*

Užstatymo aukštis: *iki 9 m, tiškyrus akcentus, sustiprstus su technologiniais ar architektūriniais estetiniais akcentais.*

Kiti reikalavimai: *siekiant nustatyti Jūros terapijos centro funkcijas ir fizinius parametrus būtina parengti ir suderinti objekto statybos galimybių studiją; vadovaujantis galimybių studijos išvadomis, turi būti rengiamas architektūrinis – urbanistinis konkursas geriausiam architektūriniam pasiūlymui parinkti; architektūrinio – urbanistinio konkurso medžiagos pagrindu turi būti parengta ir patvirtinta tvarkymo zonos detaliojo plano koncepcija, skirta teritorijos užstatymo programos bei architektūrinio – erdvinio teritorijos tvarkymo principiniams nuostatoms įtvirtinti.*

Ištrauka iš Neringos sav. bendrojo plano tekstinių sprendinių

STRUCTUM

Ištrauka iš Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano sprendinių brėžinio

Bendrojo plano tekstiniuose sprendiniuose pateikti funkcinės zonos sutvarkymo reglamentai:

Siūlomos teritorijos sudėtinės dalys (be stadiono teritorijos)

2. TERITORIJA IR JOS SUDĖTINĖS DALYS

Konkurso dalyviams siūloma nagrinėti teritorija sudaryta iš pagrindinių dalių:

- Buv. stadiono (sporto aikštynų) teritorija.
- Buv. valgyklos (planuojamo jūrų terapijų centro) teritorija.
- Automobilių stovėjimo aikštelės zona.
- Centrinis takas link jūros.
- Centrinė gelbėjimo stotis su prieigomis (įskaitant aikštę).

Sporto aikštynų teritorija

Prioritetinė IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis. Teritorijoje esančio buvusio nebaigto statyti stadiono vietoje įrengtos atviros paplūdimio tinklinio aikštelės. Didžioji teritorijos dalis - savaimingai apaugusi krūmais ir medžiais arba netvarkoma pieva.

Buv. stadiono teritorija su prieigomis (L. Bogušo nuotr.)

Teritorijoje planuojama įrengti atviras sporto (tiek universalias, tiek skirtas konkrečioms sporto šakoms, pvz. padelio tenisui, tinkliniui, krepšiniui), įvairaus amžiaus vaikų žaidimo aikštelės, šeimoms skirtas poilsio erdves ir pan.

Jūrų terapijos centro teritorija

Teritorijos dalyje yra nebaigtas statyti valgyklos pastatas (vad. „Griuvėsiai“). Teritorijoje planuojama įkurti jūrų terapijų centrą, gydomųjų procedūrų kompleksą. Teritoriją 2024 m. nagrinėjo konkurso „IŠMANUSIS MIESTAS 10“ dalyviai, čia siūlę įkurti tiek poilsio statinių pastatus, tiek specializuotus gydyklų kompleksus.

Nebaigtos statyti valgyklos teritorija (L. Bogušo nuotr.

Automobilių stovėjimo aikštelės zona

Šiaurės rytinė teritorijos dalis, esanti šalia Nidos-Smiltynės plento ir G. D. Kuverto g. sankryža. Čia planuojama įrengti bendro naudojimo automobilių stovėjimo aikštelę. Esama aikštelė būtų išplečiama.

Automobilių stovėjimo aikštelės zona (L. Bogušo nuotr.

STRUCTUM

Centrinis takas link jūros

Takas, jungiantis Nidos centrinę dalį su centriniu Baltijos jūros paplūdimiu.

Centrinis pajūrio takas (L. Bogušo nuotr.

Šioje teritorijos dalyje iš konkurso IM13 dalyvių tikimasi konceptualių pasiūlymų dėl esamų dangų ir mažosios architektūros objektų atnaujinimo, naujų objektų (suolų, šviestuvų ir pan.) įrengimo.

Centrinė gelbėjimo stotis su prieigomis

Tai promenados-tako, jungiančio Nidos centrinę dalį su centriniu paplūdimiu, tęsinys. Aikštė šalia centrinės gelbėjimo stoties, taip pat naudojama kaip automobilių stovėjimo aikštelė, čia išdėstyti atliekų surinkimo konteineriai, viešasis tualetas, gretimybėse - vaikų žaidimo aikštelė, sporto aikštynas, perimetre - suolai poilsiautojams. Teritorija funkciškai aktyvi ir įvairi, tačiau estetiškai - chaotiška ir nereprezentatyvi.

Centrinė gelbėjimo stotis su prieigomis (L. Bogušo nuotr.

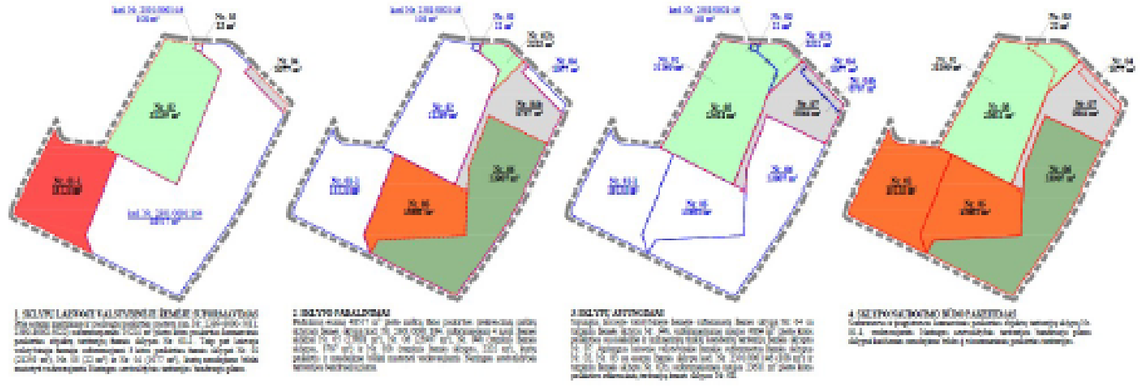
Centrinės gelbėjimo stoties pastato rekosntravimo projektas yra parengtas, jam išduotas statybą leidžiantis dokumentas, tačiau projektas nėra įgyvendintas.

Iš konkurso dalyvių tikimasi idėjų kompleksiniam šios teritorijos atnaujinimui, esamų savo pobūdžiu skirtingų teritorijos elementų (atliekų konteineriai, viešasis tualetas, poilsio erdvės, meninė skulptūra „Žiedai tarp žiedų“, automobilių stovėjimo aikštelė, takas link gelbėjimo stoties, kopų šlaitai ir pan.) integravimui ir kontekstualiam sutvarkymui, suteikiant patekimo į centrinį Nidos paplūdimį takui su prieigomis techninės / estetinės / funkcinės kokybės ir skiritngų funkcijų tarpusavio suderinamumo.

3. KONKURSO REZULTATŲ PANAUDOJIMAS

Siekiant kompleksiškai tvarkyti pasiūlytą teritoriją, pateiktų architektūrinių - urbanistinių koncepcijų pagrindu bus rengiamas teritorijos detalusis planas.

Vadovaujantis Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano sprendiniais, detalusis planas turi būti rengiamas architektūrinio - urbanistinio konkurso būdu išrinktos teritorijos formavimo koncepcijos pagrindu.

Ištrauka iš pradėto rengti teritorijos detaliojo plano

Konkurso „IŠMANUSIS MIESTAS 10“ dalyviai nagrinėjo dalį siūlomos teritorijos ir pasiūlė jos užstatymo koncepcijas. IM13 dalyviams keliamas uždavinys integruoti IM10 dalyvių pasiūlytas idėjas (pasirinktinai atsižvelgiant į IM13 nagrinėjamos teritorijos dalis) į bendrą visos teritorijos vystymo architektūrinę - urbanistinę koncepciją, kurios pagrindu savivaldybė galėtų rengti teritorijos detalųjį planą, organizuoti statinių statybos projektų rengimą.

4. PRIEDŲ SĄRAŠAS

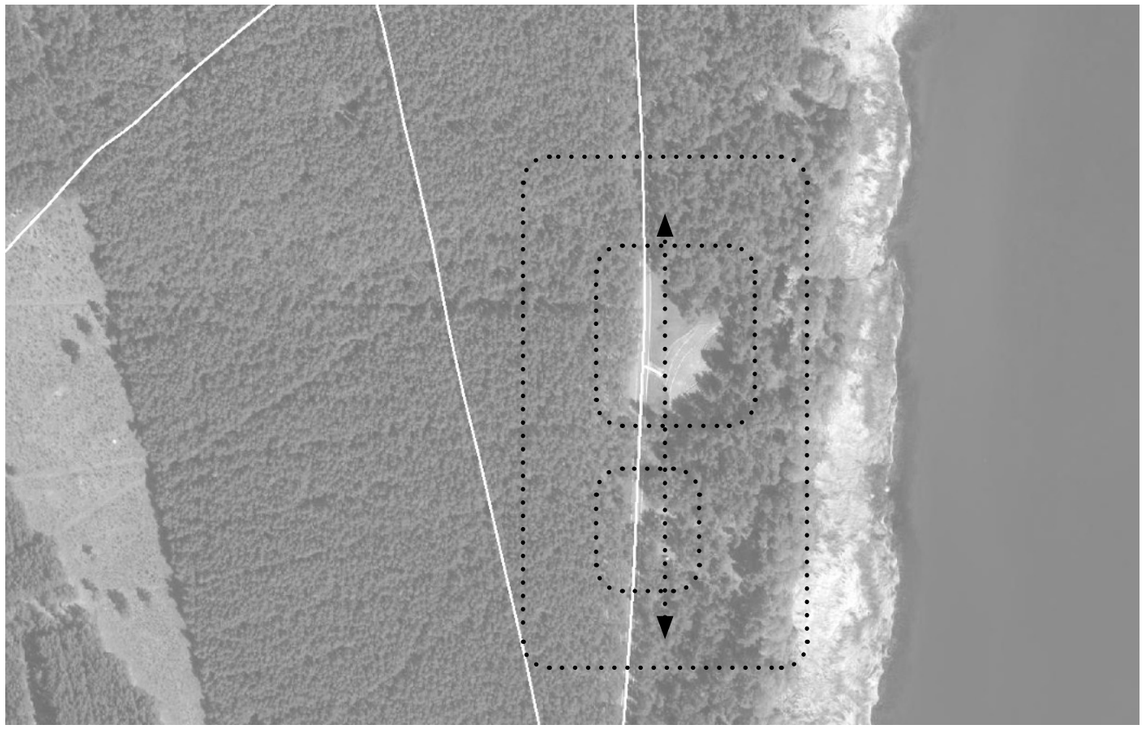
Žemiau išvardinti priedai yra neatskiriama šių konkurso Sąlygų dalis:

Priedo Nr.	Priedo pavadinimas	Bylos formatas
1	Fotofiksacijos: buv. valgykla / „griuvėsiai“	*.jpg
2	Fotofiksacijos: sporto kompleksas su priegomis	*.jpg
3	Fotofiksacijos: centrinis takas su prieigomis	*.jpg
4	Fotofiksacijos: gelbėjimo stotis su prieigomis	*.jpg
5	Rengiamo detaliojo plano dokumentai	*.jpg
6	Teritorijos toponuotrauka	*.dwg, *.pdf
7	Teritorijos schema	*.dwg, *.pdf
8	Konkurso IŠMANUSIS MIESTAS 10 dalyvių darbų ištraukos	*.jpg, *.pdf

II

ALKSNYNĖS SKVERAS

PARENGĖ:
Laimonas Bogušas
Neringos savivaldybės administracijos
Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vedėjas (vyr. architektas)

Funkcinio prioriteto zona: rekreacinio prioriteto.

Kraštovaizdžio tvarkymo zona:urbanizuojamos rekreacinės teritorijos (R3.2).

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: kitos paskirties žemė.

Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): naudojimo būdas - komercinės paskirties objektų teritorijos; naudojimo pobūdis - komercinių

paslaugų objektų statyba.

Saugotinos savybės ir aplinkos elementai: želdynai.

Tvarkymo priemonės: reglamentuota rekonstrukcija ir nauja statyba.

Užstatymo tankumas: iki 15 %.

Užstatymo aukštingumas ir aukštis: 1 aukštas su mansarda, aukštis - iki 8,0 m.

STRUCTUM

I. BENDROJI DALIS

Konkursui siūloma Neringos savivaldybėje esanti teritorija šalia Nidos - Smiltynės plento ties Alksnynės viensėdžiu ir įvažiavimo į Neringos miestą posto.

Siūlomos teritorijos padėtis Alksnynės gyvenvietėje

Teritorijos lokacija ir kontekstas

Teritorijoje sovietų okupacijos laikais buvo įrengtas monumentas žuvusiems sovietų kariams, aikštelė. 2022 m. Rusijai užpuolus Ukrainą monumento centrinis elementas - skulptūrinė kompozicija, atsižvelgiant į mokslininkų rekomendacijas ir priimtus teisės aktus, buvo demontuota. Teritorijoje liko skulptūrinės tereno formos su kietomis dangomis, plastiškų formų terasuotomis pakopomis.

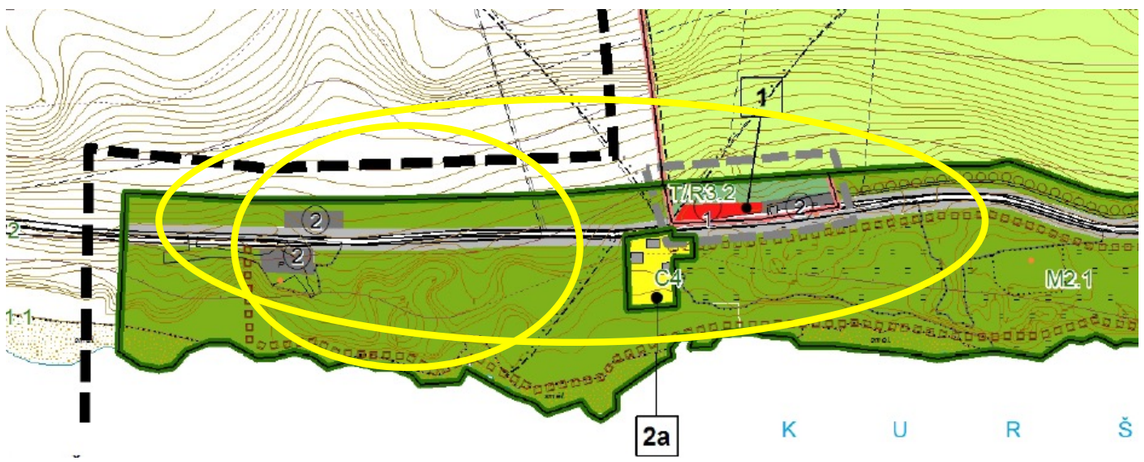
Teritorija nuo Alksnynė sposto iki aikštelės už buv. sovietinio monumento kartu formuoja įvažiavimo į Neringos miestą vartus atvykstantiems automobiliais ar turistais. Vertinant šiuo aspektu teritorija yra svarbi Neringos miesto vizualinio identiteto, turistinio potencialo ir bendro įvaizdžio aspektu.

Dalyvaujant konkurse IŠMANUSIS MIESTAS tikimasi gauti vieningą visos teritorijos išvystymo kraštovaizidnę - architektūrinę koncepciją, kurios pagrindu ateityje būtų galima organizuoti atskirus konkursus viešosios erdvės projektavimui arba vykdyti viešųjų pirkimų procedūras tokių projektų rengėjų parinkimui.

Teritorijos tvarkymo ir vystymo galimybės, vizija

Vadovaujantis Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano sprendiniais, teritorijoje nėra numatyta naujos urbanizacijos, funkcijų. Tai automobilių transporto kontrolės posto zona ir esama viešoji erdvė gamtiniame kontekste.

Teritorija turi būti tvarkoma naudojant mažosios architektūros elementus ir kompozicinius instrumentus, kraštovaizdžio tvarkymo ir formavimo priemones.

Ištrauka iš Neringos sav. bendrojo plano pagrindinio brėžinio

Kuršių nerijs nacionalinio parko tvarkymo plano sprendiniuose pateikti teritorijos sutvarkymo reglamentai:

Ištrauka iš Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano sprendinių brėžinio

STRUCTUM

II. TERITORIJA IR JOS SUDĖTINĖS DALYS

Buv. sovietinio monumento teritorija su prieigomis

Konkurso dalyviams siūloma nagrinėti teritorija sudaryta iš pagrindinių dalių:
- Buvusio sovietinio monumento teritorija (prioritetinė teritorijos dalis).
- Automobilių stovėjimo aikštelė šalia monumento.
- Aikštelė prie Alksnynės posto.

Buvusio sovietinio monumento teritorija

Prioritetinė IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis. Teritorijoje esančio buvusio sovietinio monumento kraštovaizdinės kompozicijos likučiai apleisti, neeksploatuojami kaip viešoji erdvė. Teritorijoje nėra karių palaidojimų (kapų).

Rekomendacijos dėl memorialo Sovietų Sąjungos žuvusiems kariams

Šias rekomendacijas parengė ekspertų grupė, kurią sudarė BĮ Neringos muziejai, gavusi Neringos savivaldybės pavedimą. 2022-05-23 BĮ Neringos muziejai kreipėsi į grupę prašydama suformuluoti pasiūlymus „dėl paminklo tarybiniams kariams atminti Alksnynėje likimo“. Pasiūlymuose pristatoma medžiaga iš dalies jau buvo aptarta 2022-05-12 vykusiame renginyje - Neringos savivaldybės surengtoje diskusijoje tuo pačiu klausimu.

Esama padėtis
Memorialą 10-ajame Smiltynės-Nidos plento kilometre, 500 m į pietus nuo Alksnynės vietinės rinkliavos posto, šiandien sudaro šie elementai:

1) Ant neaukšto betoninio pagrindo užkeltas netaisyklingos formos granito riedulys. Į pietvakarius atsuktoje jo pusėje iškaltas bareljefas - stilizuotas vyro užmerktomis akimis veidas;

2) Aplink atminimo akmenį su bareljefu - betoninių apvadų formuojamos terasos; dalis jų užsėtos žole, kitos išklotos betono plytelėmis. Nuo kelio žemyn prie atminimo akmens veda laiptai, visą kompoziciją supa veja;

3) Prie pagrindinę terasą formuojančio betoninio apvado išdėstyta dešimt apdorotų akmenų su įrašais didžiosiomis raidėmis. Juos akcentuoja palei betoninį apvadą į grindinį įleistos granito plokštės be įrašų. Akmenų su įrašais grupę sudaro:

3.1) Arčiausiai paminklo - ant betoninio pagrindo pakelta poliruoto granito plokštė su centruotu įrašu „Вечная память | павшим советским воинам | 1941-1945 | Žuvusiems tarybiniams kariams - | amžinas atminimas“ (šabloninis įrašas, įrengtas daugelyje SSRS kariams skirtų memorialinių vietų Lietuvoje);

3.2-3.8) Septyni vienodi stačiosios prizmės formos šlifuoto granito akmenys su jose lietuvių ir rusų kalbomis iškaltais įrašais - karininkų laipsniais, pavardėmis, vardais ir tėvo vardais. Įrašai lietuvių kalba išdėstyti viršutiniame kairiame kampe, rusų kalba - apatiniame dešiniame kampe. Įrašai išdėstyti tokia tvarka (nuo akmens su bareljefu į pietus): ltn. Aleksandrui Kulikui, ltn. Michailui Larinui, kpt. Ivanui Polozkovui, kpt. Vasilijui Fominui, jaun. srž. Andrejui Portianko, jaun. ltn. Vasilijui Vladyčevui, jaun. ltn. Josifui Lapuškinui;

3.9) Greta - ant betoninio pagrindo pakelta poliruoto akmens plokštė su centruotu įrašu „Мемориал восстановлен | на средства Российской | Федерации посольством | России в Литве | в 2005 году | Memorialą Rusijos ambasada | Lietuvoje atnaujino Rusijos | Federacijos lėšomis | 2005 metais“;

3.10) Atskirai - platesnis stačiosios prizmės formos šlifuoto granito akmuo su lietuvių ir rusų kalbomis iškaltu įrašu (lietuvių kalba viršutiniame kairiame kampe, rusų kalba apatiniame dešiniame kampe) „Šioje vietoje | 1945.I.29. | nelygioje kovoje | su besitraukiančiais iš Klaipėdos fašistais | žuvo 113-ojo šaulių pulko karių grupė | Septyniems iš jų po mirties buvo suteiktas | Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas | В этом месте | 29.1.1945 | в неравном бою | с отступающими из Клайпеды фашистами | погибла группа воинов 113-ого стрелкового полка | Семерым из них было присвоено посмертно | звание Героя Советского Союза“.

3.2-3.8 ir 3.10 akmenys sudaro vieningą kompoziciją. 3.1 ir 3.9 plokštės nuo jų skiriasi stilistiškai, pagal medžiagą ir jos apdorojimo būdą.

Memorialo istorija

Memorialas atidarytas 1967 m. Originalioje kompozicijoje 2,6 m aukščio akmuo su bareljefu buvo piečiau dabartinės vietos, už akmens buvo 30 m ilgio, 2,15 m aukščio betono sienelė, į kurią buvo įleistos šlifuoto granito plokštės su iškaltomis karininkų pavardėmis. 44×32 m dydžio aikštė priešais sienelę, išklota betono plytelėmis, buvo lygi, be terasų; akmens vietą aikštėje išskyrė 10×10 m dydžio plytelėmis nepadengta veja. Apie 1980 m. sienelė buvo demontuota, memorialo reljefas paįvairintas terasomis, akmuo perstatytas šiauriau, pakeista jo orientacija. Paskutinis memorialo atnaujinimas įvykdytas 2005 m. Rusijos Federacijos ambasados lėšomis. Kurie tiksliai elementai naujai pagaminti jos metu, neaišku; neabejotina, kad 3.1 ir 3.9 granito plokštės, bet tikėtina, kad tuo metu buvo naujai pagaminti ir 3.2-3.8 bei 3.10 akmenys.

Originalūs memoriale buvę įrašai ekspertams žinomose nuotraukose neįskaitomi; darytina prielaida, kad jie pakeisti 2005 m. Tad rekonstrukcijų metu nepakitęs memorialo elementas yra akmuo su bareljefu. Pasak aprašymų 1967 m. spaudoje, šis akmuo buvo ištrauktas iš Kuršių marių dugno.

Memorialo projekto autorius - architektas, tuometis Klaipėdos miesto vyr. dailininkas Petras Šadauskas (1937-2016). Bareljefo autorius - palangiškis skulptorius Julius Vertulis (1935-2005); bareljefą iškalti jam padėjo tuometiniai LSSR dailės instituto studentai - Rimantas Daugintis (1944-1990) ir Vidas Stanelis.

Menotyriniu požiūriu, akmuo yra Lietuvos SSR būdingos XX a. 7-8-ojo dešimtmečių skulptūros pavyzdys: apibendrintų, geometrizuotų formų veidas jau nutolęs nuo pokariui būdingos socialistinio realizmo tradicijos, vaizduoja ne konkretų asmenį, o emociją. Tokia raiška būdinga prie modernizmo ir / ar liaudies meno stilistikos grįžtančiai „atšilimo“ laikotarpio dailei. Jos buvo imamasi kuriant mažiau reprezentacinėms vietoms skirtus atminimo ženklus arba dekoratyvines skulptūras.

Nežinome, ar memorialo įrengimą tuometiniame Neringos respublikinio pavaldumo mieste inicijavo Neringos valdžia, bet Klaipėdos regioniniame valstybės archyve yra išlikęs 1965-12-24 dokumentas, kuriuo Lietuvos komunistų partijos (LKP) Klaipėdos miesto komiteto biuras ir Klaipėdos miesto vykdomasis komitetas, „atsižvelgdami į daugkartinius partinių, komjaunimo ir kitų visuomeninių organizacijų prašymus sutvarkyti didvyrių žūties vietą ir už visuomenines lėšas įrengti ten paminklą“, bendru nutarimu prašė LKP Centro komiteto ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos, „siekiant įamžinti septynių Sovietų Sąjungos didvyrių žygdarbį, atliktą vaduojant respubliką“, sutvarkyti jų žūties vietą ir įrengti joje „paminklą-obeliską“. Pažymėtina, kad pirminis sumanymas įrengti „paminklą-obeliską“ nebuvo įgyvendintas. Be to, bareljefas galiausiai nebuvo iškaltas taip, kaip jį pristatė 1967 m. pradžios spauda, vadinusi būsimą kūrinį „rūsčia kario galva su šalmu“. Šalmas bareljefe nėra atpažįstamas; akivaizdu, kad pasitenkinta stilizuota vyro galva užmerktomis akimis - motyvu, nuo Pirmojo pasaulinio karo laikų Europoje ne kartą naudotu daugelyje kitų žuvusiems kariams skirtų paminklų. Karius vaizdavusiai sovietinei skulptūrai šis motyvas nėra itin būdingas: kariai joje gerokai dažniau vaizduoti susikaupę, rūstaus, pasirengę keršyti, o ne liūdni.

Istorijos įvykis ir jo veikėjai

Išslaptintų ir internete viešai prieinamų Rusijos Federacijos gynybos ministerijos centriniame archyve saugomų dokumentų analizė leidžia teigti, kad memorialas buvo įrengtas atminti kariams, vykdžiusiems karinę operaciją ir 1945-01-29 žuvusiems apytiksliai memorialo vietoje. Klaipėdos placdarme dislokuotoms Vokietijos pajėgoms (XXVIII armijos korpusas) 1945 m. sausio pabaigoje atitraukiant karius ir techniką per Kuršių neriją Karaliaučiaus link, Raudonosios armijos XXXII šaulių divizijos daliniai gavo užduotį Stariškės rajone forsuoti Kuršių marias (persikelti ledu į kitą krantą), įsitvirtinti kitame krante ir kliudyti Vermachto pajėgų atitraukimą. Pirmieji bandymai šią užduotį įgyvendinti buvo atlikti 1945-01-28: pirma buvo pasiųsti divizijos žvalgai ir 113-ojo šaulių pulko vienas būrys, paskui 113-ojo šaulių pulko du būriai. Pirminius nesėkmingus bandymus sekė operacijos kartojimas truputį į šiaurę nuo ankstesnės vietos 1945-01-29. Tos dienos ryte pasiųstai kpt. I. Polozkovo vadovaujamai 1-ajai kuopai pavyko įsitvirtinti aukštumos 32,7 rajone. 113-ojo pulko I šaulių bataliono daliniams įsitvirtinus, antruoju ešelonu persikėlė II šaulių batalionas, vad. kpt. Michailo Antonovo. Tačiau Vokietijos pajėgos kontratakavo ir izoliavo placdarmą. Tad užduotis ir šįkart nebuvo įgyvendinta. XIX šaulių korpuso XXXII ir CCCXLIV šaulių divizijų daliniai Kuršių marias sėkmingai forsavo tik 1945-01-30 (tai padaryta apytiksliai toje pačioje vietoje ir truputį šiauriau Alksnynės). Bet Vokietijos pajėgos iš šiaurinio nerijos ruožo tuo metu jau buvo visiškai pasitraukusios; iki 1945-01-30 visas ruožas šiauriau Juodkrantės buvo jų apleistas. Taigi Vokietijos pajėgų atitraukimas nebuvo sukliudytas.

113-ojo šaulių pulko kariams užduoties nepavyko įgyvendinti dėl kelių priežasčių: 1) Nors marios buvo padengtos ledu, jis buvo tinkamo storio tik kariams pereiti, bet ne technikai pergabenti. Nuo apšaudymų ledas suaižėjo, kariams teko greitai judėti per atskilusias ledo lytis. 2) Be dūmų uždangos, 2 km atstumui įveikti kariams nebuvo parūpinta kitos priedangos, tad jie atsidūrė atviroje vietoje tiesiai prieš vokiečių pozicijas kitame krante. 3) XXXII šaulių divizijos vadovybė kelis kartus nurodė forsuoti marias toje pačioje vietoje, nepaisant 113-ojo šaulių pulko vado pastangų 1945-01-28 įtikinti XXXII šaulių divizijos vadovybę, kad dėl plono ledo forsuoti marių neįmanoma. 4) Operaciją sėkmingai atlikti kliudė tai, kad vokiečiai kitoje pusėje 1944 m. lapkričio-gruodžio mėn. įrengė įtvirtintą ruožą.

Tai paaiškina didelius nuostolius Raudonosios armijos karių gretose. 1945-01-29 vėlai vakare rašytoje ataskaitoje XXXII šaulių divizijos vadui 113-asis šaulių pulkas savo žmogiškuosius nuostolius, patirtus 1945-01-29, įvertino taip: žuvo 64, sužeisti 45 kariai, tarp sužeistųjų - ir pulko vadas. Po kelių dienų, 1945-02-02 dokumente, nuostoliai tikslinti: žuvo 49, sužeista 50 karių. Matyt, nuostolius tikslinti leido tai, kad sutemus, iš Kuršių nerijos grįžo sveikų karių, o naktį į 1945-01-30 sugebėta iš nerijos pargabenti keturis sunkiai sužeistus pulko karius. Dar keturi žuvo vykdydami marių forsavimo operaciją 1945-01-28. Dauguma žuvusiųjų buvo palaidota Kairiuose, 12 km į pietus nuo Klaipėdos. 1945-02-05 ataskaitoje minimi septyni, 1945-02-10 ataskaitoje - dar 44 ten palaidoti 113-ojo šaulių pulko kariai, žuvę 1945-01-29; 1945-02-10 ataskaitoje dar prie dviejų palaidotųjų pažymėta žūties data - 1945-01-28. Viso 53. Bet tai nėra visi žuvusieji: žinoma, kad vienas mirė 1945-01-31, dar vienas 1945-02-13 karo lauko ligoninėje nuo sužeidimų.

Karių žūčiai pateisinti 113-ojo šaulių pulko dokumentuose jų vaidmuo buvo hiperbolizuotas. Aštuonis karius pulko vadas išsyk rekomendavo aukščiausiam apdovanojimui - Tarybų Sąjungos Didvyrio vardui (apdovanojimas įsteigtas 1934 m. ir teiktas „už individualius ar kolektyvinius nuopelnus valstybei, susijusius su didvyrišku žygdarbiu“). Pagal pulko vado pasirašytas rekomendacijas, sudėjus vien šiam aštuonetui priskiriamus nuostolius Vermachto pusėje, išeina 190 nukautų vokiečių (kai visos priešo pajėgos šiame ruože tuose pačiuose dokumentuose vertintos 200 karių). Vokietijos dokumentuose ši ataka nebuvo tiek sureikšminta: tos pačios dienos (1945-01-29) XXVIII armijos korpuso vadavietės informacijoje apie padėtį nerijoje rašoma, kad „Maždaug 200 priešo vyrų priešpiet puolė Kopgalyje, į šiaurę nuo Juodkrantės, per Kuršių marių ledą, siekdami perkirsti nerijos pašto kelią. Puolimas buvo iš esmės atremtas, prasiveržimas atkirstas. Įprastas [atsitraukiančių Vokietijos pajėgų] judėjimas Juodkrantės link atnaujintas apie 17 val.“

Septyniems iš aštuonių Tarybų Sąjungos Didvyrio vardui rekomenduotų 113-ojo šaulių pulko karių jis buvo suteiktas po mirties TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1945-04-19 įsaku, įteikiant Lenino ordiną ir „Aukso žvaigždės“ medalį „už pavyzdingą vadovybės kovinių užduočių vykdymą kovos su vokiškaisiais grobikais fronte ir tuo metu parodytą narsą ir herojiškumą“. Ltn. Michail Aleksejev, nors irgi buvo rekomenduotas šiam apdovanojimui, IV smogiamosios armijos 1945-02-13 įsakymu gavo žemesnį įvertinimą - Tėvynės karo I laipsnio ordiną. Iš viso turima duomenų apie 18 po mirties apdovanotų aprašomuose įvykiuose dalyvavusių 113-ojo šaulių pulko karių. Kodėl iš visų žuvusiųjų buvo išskirtas konkretus karininkų septynetas, iki galo neaišku. Galbūt tą lėmė faktas, kad septynias karininkų pavardes tarp žuvusiųjų iškart po įvykių nurodė l. e. pulko vado pareigas savo ataskaitoje. Tas pats septynetas buvo atskirai įvardytas ir pirmojoje 1945-02-05 ataskaitoje apie žuvusiuosius bei 1945-01-30 palaidotuosius Kairiuose. Bet du kariai iš šio septyneto (ltn. M. Aleksejev ir ltn. Feodosij Stepanenko) Tarybų Sąjungos Didvyrio vardo negavo. Jų vietoje atsirado kiti pulko kariai: jaun. srž. A. Portianko ir jaun. ltn. V. Vladyčev.

Bet kokiu atveju Tarybų Sąjungos Didvyrio vardais po mirties apdovanotasis septynetas sudarė tik nedidelę dalį 1945-01-29 žuvusių 113-ojo šaulių pulko karių. Memorialas Alksnynėje nėra

vienintelė vieta, kur jie pagerbti: šešių pavardės įvardytos Klaipėdos karių kapinėse (kadangi jų palaikai sovietmečiu buvo perkelti iš Kairių į Klaipėdą), o septintasis (jaun. ltn. V. Vladyčev) įvardytas Gargždų karių kapinėse (kadangi palaikai ten sovietmečiu buvo perkelti iš Vėžaičių).

Rekomendacijos
Atsižvelgdama į minėtus faktus, ekspertų grupė vertino tokias memorialo Alksnynėje tvarkybos alternatyvas:

1. Palikti esamą kompoziciją, nieko nekeičiant. Toks sprendimas galėtų būtų pasirinktas, kai esama padėtis iš esmės tenkina bendruomenės interesus, o pokytis (memorialo transformacija ar visiškas pašalinimas) laikomas netikslingu. Tačiau taip nėra. Vien 2022-05-12 diskusija Neringos savivaldybės salėje, kreipimasis į ekspertus ir prašymas parengti šias rekomendacijas liudija, kad sprendimo priėmėjas būtų linkęs imtis aktyvesnių veiksmų ir esama padėtis ne(be)tinka ar nebetenkina. Nemažiau svarbu, kad tokį sprendimą būtų sudėtinga paaiškinti visuomenei: kodėl memorialą vis dėlto nuspręsta palikti? Šiandienos politiniame kontekste toks sprendimas galėtų būti interpretuotas ne kaip sprendimas, o kaip sprendimo vengimas (kaip, pavyzdžiui, Ukmergės rajono savivaldybės pozicija paminklo partizanui, o vėliau Holokausto vykdytojui Juozui Krikštaponiui atveju).

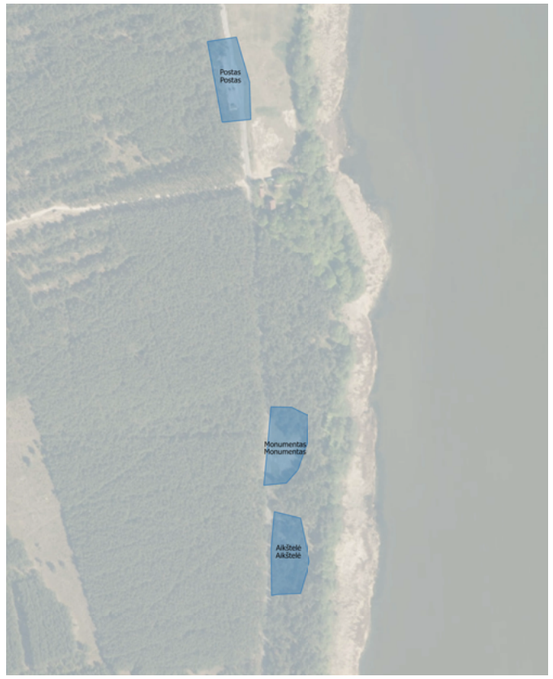
2. Memorialo erdvėje įkomponuoti naują stendą su išsamiu informaciniu tekstu apie memorialo atsiradimą ir istoriją. Tai „minkštasis“ sprendimas, kuris vizualiai išsaugotų memorialą kaip istorijos dokumentą, tačiau naujai jį įkontekstintų, pakeistų memorialo objektų statusą iš atminties vietos į ekspoziciją po atviru dangumi. Informacinis stendas čia funkcionuotų kaip ekspozicijos komentaras, kuriantis distanciją tarp objekto ir stebėtojo. Pasirinkusi šį variantą, Neringa įgytų dar vieną lankytiną objektą. Jis pasakotų ne apie tariamai didvyrišką karių žygdarbį (kuris, kaip minėta, yra hiperbolizuotas), bet apie monumentaliosios propagandos istoriją Sovietų Sąjungoje (ir Lietuvos SSR) bei Antrojo pasaulinio karo pabaigos realybę. Sprendimo priėmėjas turėtų atsakyti į klausimą, ar jis nori turėti tokią lankytiną vietą, nes stendas šią vietą naujai sureikšmintų, padarytų labiau pastebimą. Sykiu, nors gali pasirodyti, kad šis pokytis trumpuoju laikotarpiu reikalautų mažiausiai kaštų (įrengti stendą), ilgainiui jis vis dėlto verstų apsispręsti dėl investicijų – memorialą pavertus ekspozicija, ją reikėtų prižiūrėti, o nusidėvėjusius esamos kompozicijos elementus ar visą kompoziciją atnaujinti.

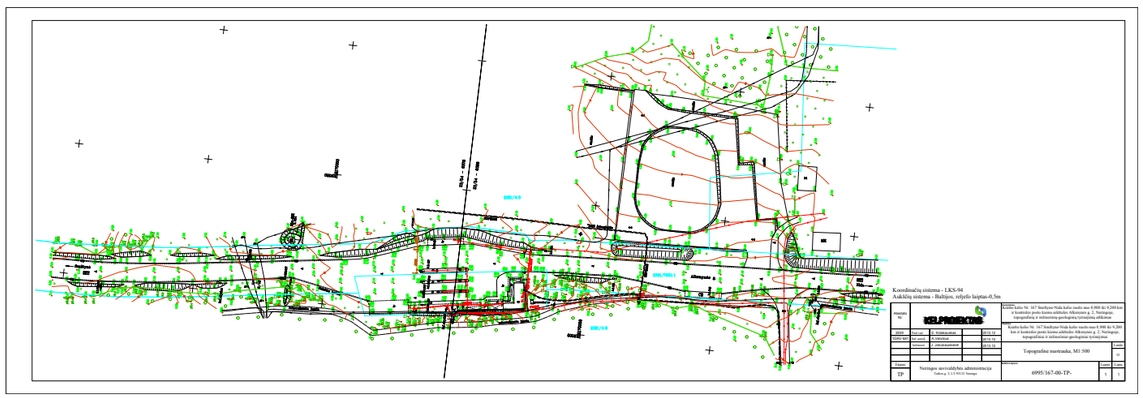
3. Memorialą išardyti, o jo vietoje pastatyti informacinį ženklą, koks objektas čia stovėjo ir kodėl buvo pašalintas. Netradicinis sprendimas, kurį priėmus, vizualinio dirgiklio neliktų, tačiau jo istorija nebūtų visiškai ištrinta. Sykiu būtų parodyta bendruomenės politinė pozicija: „mes nesiekiame užmiršti istorijos, tačiau pašaliname šį paminklą, nes jis neišreiškia Neringos bendruomenės ir šiuolaikinės Lietuvos visuomenės vertybių ir požiūrio į Raudonąją armiją“. Kaip ir ankstesnės alternatyvos atveju, potencialiam lankytojui būtų palikta galimybė sužinoti apie čia buvusį objektą, jo semantiką ir pašalinimo priežastis. Šiuo sprendimu istorijos dokumento Alksnynėje neliktų (jo nuotraukos ir aprašai liktų saugomi archyvuose, o čia žuvusių karių atminimas – Klaipėdos ir Gargždų karių kapinėse), bet liktų jį primenanti žymė – tam tikra intriga lankytojams. Tikėtina, kad, pasirinkus šią alternatyvą, dauguma pravažiuotų pro buvusią memorialo vietą nestodami. Norint, kad žmonės čia stabtelėtų ir informacinį ženklą apžiūrėtų (priešingu atveju ženklo įrengimas netenka prasmės), reikėtų turėti sprendimą, kokią naują funkciją atliktų buvusi memorialo vieta – ar čia būtų regykla į marias ir kitą krantą, o gal pakrovimo stotelė elektromobiliams? Priėmus sprendimą memorialą išardyti, taip pat iškart turėtų būti atsakyta į klausimą, ką daryti su jo elementais: grąžinti plokštes ir akmenis 3.1-3.10, kurie 2005 m. buvo įrengti Rusijos Federacijos ambasados lėšomis, atgal Rusijos ambasadai, o gal šiuos elementus utilizuoti? Pagrindinis memorialo elementas su bareljefu – sunkiasovoris meno kūrinys – neturėtų būti utilizuotas. Pasirinkus šią alternatyvą, jį derėtų gabenti į Grūto parką (ar parkui tai bus reikalinga?) arba perduoti vietos muziejui.

4. Memorialą visiškai demontuoti, kad neliktų nė žymės. Tai „kietasis“ sprendimas, kurį priėmus, nei istorijos dokumento, nei ekspozicijos po atviru dangumi šioje vietoje neliktų. Toks sprendimas iš esmės kartotų tūkstantmetę atminimo ženklų šalinimo iš viešųjų erdvių istoriją. Pastebėtina, kad revoliuciniais laikotarpiais visi atminimo ženklai, kurių visuomenės nenori ar negali priimti, veik iškart pašalinami. Lieka tik periferiniai (tokie kaip Alksnynėje), kurie tiesiogiai nekvestionuoja naujos santvarkos ir ją palaikančių žmonių tapatybės. Labai tikėtina, kad aptariamo objekto pašalinimas nesukeltų rimtesnio Neringos bendruomenės pasipriešinimo (panašu, kad šis objektas neringiškiams ir miesto svečiams išties mažai ką tereiškia). Tačiau priėmus šį sprendimą, būtų neišbandyta jokia kita, „minkštesnė“ ir kūrybingesnė alternatyva, o neringiškiams ir Neringos svečiams Antrojo pasaulinio karo pabaigos ir sovietinės propagandos istorija Neringoje taptų iš esmės nepažini (išskyrus nedidelį fragmentą apie migracijų istoriją naujoje Neringos muziejų ekspozicijoje, niekur kitur Neringoje apie šiuos klausimus nepasakojama). Sykiu tokio sprendimo pasirinkimas vis vien reikalautų investicijų – reikėtų ardyti memorialą ir atsakyti į jau įvardytus klausimus, ką daryti su jo atskiromis dalimis, ir suteikti vietai naują funkciją.

5. Palikti pagrindinį memorialo akcentą – akmenį su bareljefu – kaip paminklą karo aukoms, bet demontuoti visus kitus atminimo akmenis ir plokštes su įrašais, vietoje jų įrengiant stendą su išsamia informacija. Memorialas tokiu atveju nevirstų ekspozicija, jis toliau išlaikytų esamą funkciją (priminti), bet iš dalies pakistų atminimo objektas. Juo būtų parodyta pagarba visiems čia žuvusiems kariams (taip pat galimai ir Vokietijos kariams, nors apie nuostolius Vokietijos kariuomenės pusėje kalba tik sovietiniai šaltiniai). Ekspertų akimis, ši alternatyva Alksnynės memorialui būtų tinkamiausia. Pasirinkus tokį sprendimą, iš viešosios erdvės būtų pašalinti labiausiai abejotini (ne visą istoriją atskleidžiantys, hiberbolizuotu vertinimu pagrįsti, todėl klaidinantys) įrašai, liudijantys sovietmečiu konstruotą pasakojimą, bet būtų išsaugotas šios vietos istoriškumas ir aiškių sovietinės ideologijos žymių neturintis meninis objektas (akmuo su bareljefu) bei sukurta praeities refleksijos vieta – ne žygdarbiui, bet sovietinei propagandai ir istorijos hiperbolizacijai reflektuoti. Šią alternatyvą galima derinti su trečiosios alternatyvos elementais, t. y. paaiškinimu vietoje, kodėl pasirinkti elementai buvo nuimti. Šitaip pertvarkius memorialą, Neringos savivaldybė įgytų atminimo vietą, panašią į neseniai Nidoje atkurtą, tiksliau tariant, perkurtą atminimo ženklą Pirmojo pasaulinio karo aukoms: Nidos atveju atminimo vieta buvo perkurta išlaikant senąją prasmę, bet suteikiant naujas formas; Alksnynės atveju atminimo vieta būtų perkurta suteikiant jai naują prasmę, bet iš dalies išlaikant senąsias formas. Kartu šitaip atnaujintas objektas neabejotinai taptų pretekstu gilintis į sudėtingą Neringos istoriją, diskutuoti dėl disonansinės praeities. Įgyvendinant šią alternatyvą, tektų apsispręsti, ką daryti su senojo memorialo architektūriniais elementais: memorialinio akmens pagrindu ir terasomis – palikti ir atnaujinti ar sukurti naują landšafto sutvarkymo sprendimą.

Dr. Rasa Antanavičiūtė, Vilniaus muziejai, istorikė ir menotyrininkė
Dr. Vasilijus Safronovas, Klaipėdos universitetas, istorikas
Dr. Zigmas Vitkus, Klaipėdos universitetas, istorikas

Automobilių stovėjimo aikštelė už posto (greta buv. Sovietinio monumento teritorijos)

Alternatyvi IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis, kurią, nagrinėjant kartu su buvusio sovietinio monumento teritorija galima integruoti į bendrą visos siūlomos teritorijos kompoziciją.

Aikštelės šalia monumento teritorija su prieigomis

STRUCTUM

Aikštelė prie Alksnynės posto

Alternatyvi IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis, kurią galima integruoti į bendrą visos siūlomos teritorijos kompoziciją. Kartu su likusia teritorijos dalimi ir pačiu Alksnynės postu ši teritorija yra vartai į Neringos miestą atvykstantiems automobiliais ar autobusais.

Aikštelės už Alksnynės posto teritorija su prieigomis

III. KONKURSO REZULTATŲ PANAUDOJIMAS

Siekiant kompleksiškai tvarkyti pasiūlytą teritoriją, pateiktų kraštovaizdinių - architektūrinių koncepcijų kaip užduočių pagrindu būtų rengiami teritorijos sutvarkymo projektai, parenkami jų rengėjai.

III

NIDOS AERODROMAS

PARENGĖ:
Laimonas Bogušas
Neringos savivaldybės administracijos
Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vedėjas (vyr. architektas)

I. BENDROJI DALIS

Konkursui siūloma Neringos savivaldybės Nidos gyvenvietės šiaurinėje dalyje (Purvynėje) esančio Nidos civilinio aerodromo teritorija (tikslus adresas - Purvynės g. 28) su artimiausiomis prieigomis - privažiavimo gatve (Purvynės g.), Kuršių marių pakrante.

Teritorijos lokacija ir kontekstas

Nidos aerodromas įrengtas XX a. 2 pusėje. Teritorijoje nėra pastatų, tik apie 800 m ilgio lėktuvų kilimo - tūpimo takas, privažiavimo takai ir orlaivių stovėjimo aikštelės, pagalbiniai statiniai - budėtojo vagonėlis-dispečerinė, tualetas ir pan.. Aerodromo teritorija aptverta, patekimas į ją - kontroliuojamas (įrengtas pakeliamas užtvaras).

STRUCTUM

Siūlomos teritorijos padėtis Nidos gyvenvietėje (šaltinis - regia.lt)

Dalyvaujant konkurse IŠMANUSIS MIESTAS tikimasi gauti Nidos civilinio aerodromo teritorijos su aukščiau aprašytomis gretimybėmis vystymo ir plėtros bei sutvarkymo viziją, atsižvelgiant į galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, siekiant įgyvendinti Neringos savivaldybės strateginiame veiklos plane numatytus tikslus, populiarinti alternatyvias atvykstamojo turizmo transporto rūšis, taip pat - gerinant Neringos miesto kaip išskirtinio aukšto lygio kurorto įvaizdį, įskaitant ir informacijos sklaidą užsienyje.

Aerodromo teritorijos (žemės sklypo Purvynės g. 28) plotas - apie 14 ha.

Aerodromo sklypas (šaltinis - regia.lt)

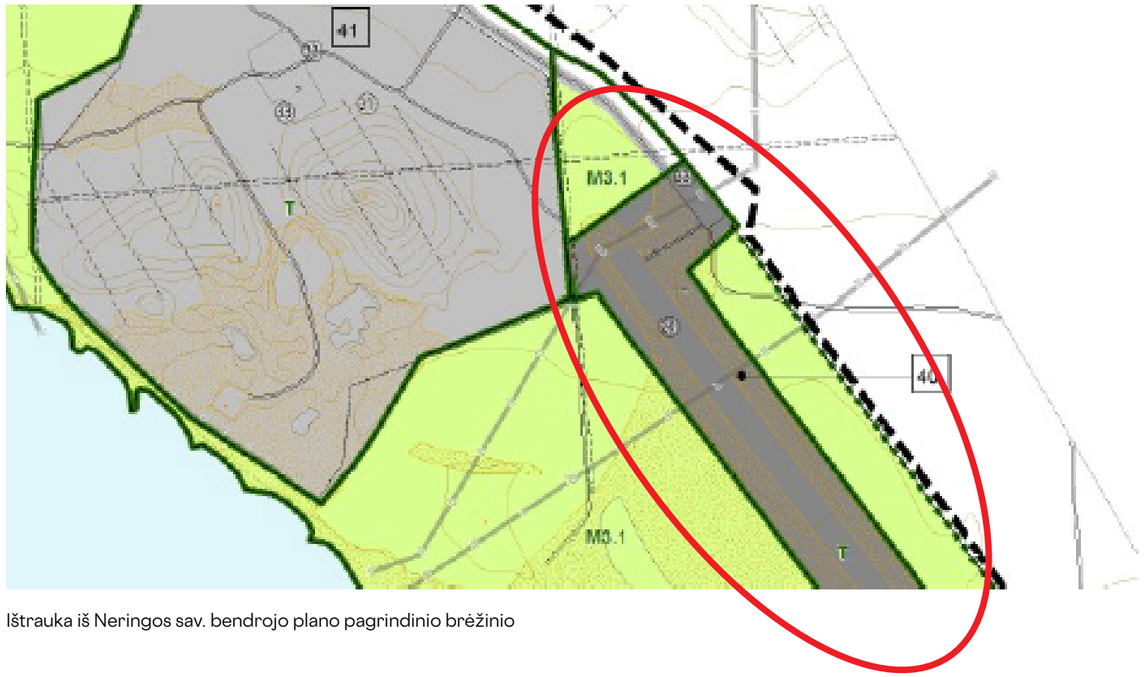
Aerodrome šiuo metu vykdoma įvairi aktyvi veikla: organizuojamos aviacijos sporto varžybos, čempionatai, tarptautiniai renginiai, kasmetinė aviacijos sporto šventė „AeroNida“. 2025 metais aerodrome atlikta daugiau kaip 1100 orlaivių tūpimų iš Lietuvos ir daugiau kaip 15 užsienio šalių, o atvykstančių orlaivių srautas kasmet didėja.

Atsižvelgiant į augantį naudojimą ir tarptautinį susidomėjimą, norima planuoti ir vykdyti nuoseklią aerodromo infrastruktūros plėtrą, teritorijos tvarkymą.

Teritorijos tvarkymo ir vystymo galimybės, vizija

Vadovaujantis tiek Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano, tiek aukštesnio lygmens Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano sprendiniais, nėra numatyta galimybė plėsti esamą aerodromą, o esamą lėktuvų kilimo - tūpimo taką ilginti draudžiama.

Norint aerodromo teritorijoje vystyti užstatymą aviacijai reikalingais inžineriniais statiniais ir pastatais (angarai, skrydžių valdymo centras su bokštu, atvykimo - išvykimo centras ir pan.) būtina koreguoti tiek savivaldybės teritorijos bendrąjį planą, tiek aukštesnio lygmens Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planą.

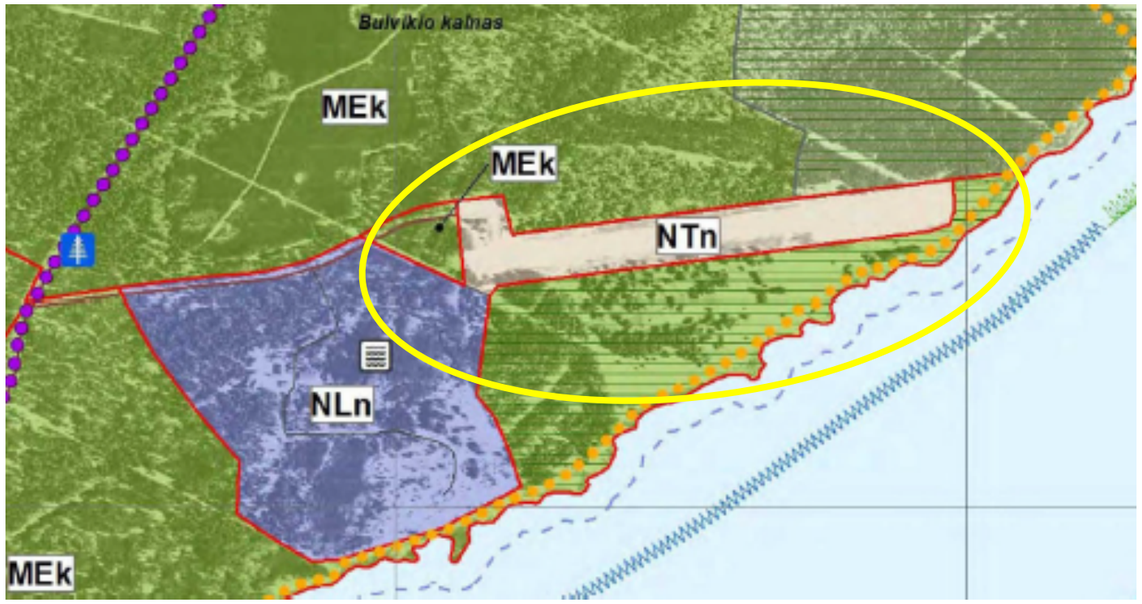
Ištrauka iš Neringos sav. bendrojo plano pagrindinio brėžinio

40. Aviacinė lauko aikštelė (civilinis aerodromas)
Funkcinio prioriteto zona: *technologinio prioriteto*
Kraštovaizdžio tvarkymo zona: *inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų sklypai (I)*
Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis: *kitos paskirties žemė*
Žemės naudojimo būdai (pobūdžiai): *naudojimo būdas – inžinerinės infrastruktūros teritorijos; naudojimo pobūdis – susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos; naudojimo turinys – aviacinės lauko aikštelės teritorija su pakilimo – nusileidimo taku; skraidymo aparatų valdymo sistema.*
Tvarkymo priemonės: *ekstensyvus technogenizuotos aplinkos tvarkymas pagal aviacinei lauko aikštelei priskirtų funkcijų vykdymo techninius reikalavimus.*
Kiti reikalavimai: *1) užbaigti aviacinės lauko aikštelės formavimą, saugiems skrydžiams užtikrinti, įrengti atitinkamą įrangą, 2) užtikrinti reikiamą apsaugos zonos būklę ir skrydžių saugos sąlygas, 3) rekomenduojama parengti aviacinės lauko aikštelės vystymo galimybių studiją.*

Ištrauka iš Neringos sav. bendrojo plano tekstinių sprendinių

STRUCTUM

Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano sprendiniais numatytas tik esamo kilimo - tūpimo tako su prieigomis naudojimas:

Ištrauka iš Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano sprendinių Nidos brėžinio

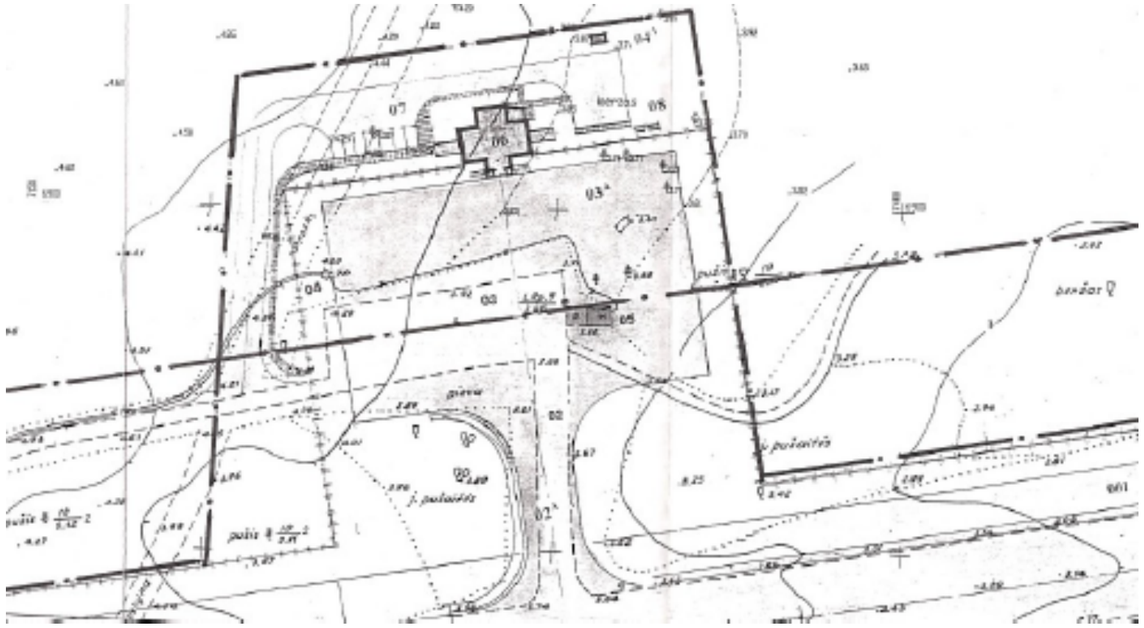
Tekstiniuose Tvarkymo plano sprendiniuose numatyta:

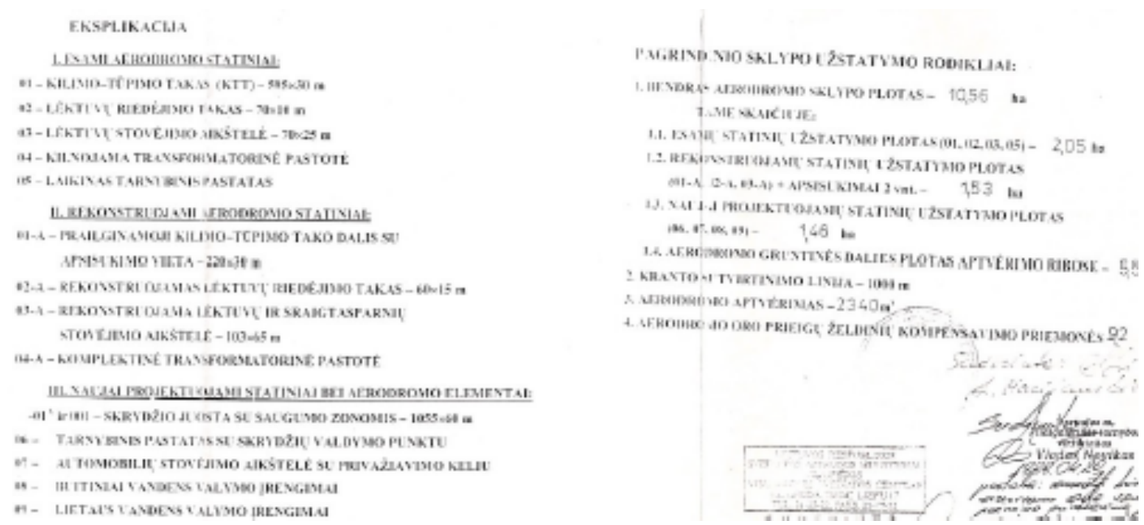
97. Šiuo metu įrengta aviacinė lauko aikštelė su minimalia įranga ir lėktuvų nusileidimo–pakilimo taku Nidoje gali būti naudojama sraigtasparniams, sklandytuvams ir lengviesiems lėktuvams atskristi, išskirti ir judėti, o skraidymo tvarka turėtų būti griežtai reglamentuota. Dabartinė lauko aikštelė – nusileidimo–pakilimo takas atitinka tokio reglamentuoto naudojimo reikalavimus, ir toliau jį ilginti draudžiama, nes tai neišvengiamai reikštų, kad šis kompleksas bus pertvarkytas į civilinį aerodromą.

Ištrauka iš Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano tekstinių sprendinių

Išilgai Kuršių marių pakrantės tvarkymo plane numatytas priėjimo bei kopimo pėsčiomis takas per pakrantėje esančią palvę.

Galiojančiame aerodromo teritorijos detaliajame plane numatyta galimybė įrengti tarnybinį pastatą su skrydžių valdymo punktu, automobilių stovėjimo aikštelę, kitus pagalbinius inžinerinius statinius. Lėktuvų kilimo - tūpimo tako ilginimas nėra galimas.

EKSPLIKACIJA

I. ESAMI AERODROMO STATINIAI:

01 – KILIMO–TŪPIMO TAKAS (KTT) – 595×30 m
02 – LĖKTUVŲ RIEDĖJIMO TAKAS – 70×10 m
03 – LĖKTUVŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ – 70×25 m
04 – KILNOJAMA TRANSFORMATORINĖ PASTOTĖ
05 – LAIKINAS TARNYBINIS PASTATAS

II. REKONSTRUOJAMI AERODROMO STATINIAI:

01-A – PRAILGINAMOJI KILIMO–TŪPIMO TAKO DALIS SU APSAUGINIO ŽEMĖS PYLIMO YBĖTA – 220×30 m
02-A – REKONSTRUOJAMAS LĖKTUVŲ RIEDĖJIMO TAKAS – 60×15 m
03-A – REKONSTRUOJAMA LĖKTUVŲ IR SRAIGTASPARNIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ – 100×65 m
04-A – KOMPLEKTINĖ TRANSFORMATORINĖ PASTOTĖ

III. NAUJAI PROJEKTUOJAMI STATINIAI BEI AERODROMO ELEMENTAI:

01' kr101 – SKRYDŽIO JUOSTA SU SAUGUMO ZONOMIS – 1055×60 m
06 – TARNYBINIS PASTATAS SU SKRYDŽIŲ VALDYMO PUNKTU
07 – AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ SU PRIVAŽIAVIMO KELIU
08 – BUITINIAI VANDENS VALYMO ĮRENGIMAI
09 – LIETAUS VANDENS VALYMO ĮRENGIMAI

PAGRINDINIO SKLYPO UŽSTATYMO RODIKLIAI:

1. BENDRAS AERODROMO SKLYPO PLOTAS – 10,56 ha
TAME SKAIČIUJE:
1.1. ESAMŲJŲ STATINIŲ UŽSTATYMO PLOTAS (01, 02, 03, 05) – 2,05 ha
1.2. REKONSTRUOJAMŲJŲ STATINIŲ UŽSTATYMO PLOTAS
01-A, 02-A, 03-A) + APSISUKIMAI 2 vnt. – 1,53 ha
1.3. NAUJŲJŲ PROJEKTUOJAMŲJŲ STATINIŲ UŽSTATYMO PLOTAS
06, 07, 08, 09) – 1,46 ha
1.4. AERODROMO GRUNTINĖS DALIES PLOTAS APTVĖRIMO RIBOSE – 5,5
2. KRANTO STIPRINIMO LINIJA – 1000 m
3. AERODROMO APTVĖRIMAS – 2340 m
4. AERODROMO ORO PRIEIGŲ ŽELDINIŲ KOMPENSAVIMO PRIEMONĖS 92

Ištraukos iš aerodromo teritorijos detaliojo plano pagrindinio brėžinio

STRUCTUM

II. TERITORIJA IR JOS SUDĖTINĖS DALYS

Konkurso dalyviams siūloma nagrinėti teritorija sudaryta iš pagrindinių dalių:

- Aerodromo teritorija.
- Purvynės g..
- Kuršių marių pakrantė.

Nidos aerodromas

Prioritetinė IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis. Teritorijoje esančio civilinio aerodromo teritoriją norima pritaikyti šiuolaikinio nemasinio turizmo reikmėms - įrengti kurorto išskirtinėje gamtinėje aplinkoje rangą atitinkančią turizmo infrastruktūrą.

Nidos aerodromas su gretimybėmis (L. Bogušo nuotr.)

Šiuo metu Neringos savivaldybės užsakymu rengiamas centralizuotų geriamojo vandentiekio ir nuotekų tinklų iki aerodromo teritorijos įrengimo projektas.

Purvynės g. atkarpa

Alternatyvi (papildoma) IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos aerodromo teritorijos dalis - Purvynės gatvės atkarpa nuo sankryžos su dviračių taku Nida - Preila iki patekimo į aerodromą. Teritorija, kurią, nagrinėjant kartu su aerodromo sklypu, galima sutvarkyti kompleksiškai, formuojant patekimo į aerodromą alėją, „vartus“.

Purvynės g. atkarpa nuo sankryžos iki aerodromo (šaltinis - regia.lt)

Kuršių marių pakrantė

Alternatyvi IŠMANIOJO MIESTO konkursui teikiamos teritorijos dalis, natūrali, neurbanizuota ir neurbanizuojama Kuršių marių pakrantės palvė.

Išilgai Kuršių marių pakrantės tvarkymo plane numatytas priėjimo bei kopimo pėsčiomis takas per pakrantėje esančią palvę.

Kuršių marių pakrantė ties Nidos aerodromu (L. Bogušo nuotr.)

III. KONKURSO REZULTATŲ PANAUDOJIMAS

Siekiant kompleksiškai tvarkyti pasiūlytą teritoriją, pateiktų kraštovaizdinių - architektūrinių koncepcijų kaip užduočių pagrindu būtų rengiami teritorijos sutvarkymo projektai, parenkami jų rengėjai.

KONTAKTAI

IŠMANUSIS MIESTAS

Tel. +370 610 04 066

El. p. *ismanusismiestas@structum.lt*

structum.lt/ismanusis-miestas

ismanusismiestas ismanusismiestas

UAB **STRUCTUM PROJEKTAI**

Savanorių pr. 1, 24 aukštas

LT-03116